

1A) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לג עמוד ב

איבעיא להו: מהו לעמוד מפני ספר תורה? ר' חלקיה ור' סימון ור' אלעזר אמרי: קל וחומר, מפני לומדיה עומדים, מפניה לא כל שכן. ר' אלעי ור' יעקב בר זבדי הוו יתבי, חליף ואזיל ר' שמעון בר אבא וקמו מקמיה, אמר להו: חדא, דאתון חכימי ואנא חברי ועוד, כלום תורה עומדת מפני לומדיה? סבר לה כר' אלעזר, דאמר ר' אלעזר: אין ת"ח. רשאי לעמוד מפני רבו בשעה שעוסק בתורה. לייט עלה אביי.

1B) רש"י מסכת קידושין דף לג עמוד ב

מהו לעמוד - מי מחייב למיקם או לא. תורה עומדת מפני לומדיה - בתמיה לפי שעוסקים בדבר הלכה היו קרי להו לדידהו תורה עצמה ולדידיה קרי לומדיה. לייט עלה אביי - אהך דרבי אלעזר כל מאן דציית ליה

2) סדר רב עמרם גאון (הרפנס) שחרית של שבת

ואתי ס"ת בק"ו מתלמידי חכמים, דקאמר איבעי להו מהו לעמוד מפני ס"ת, ר' חלקיה ור' סימון ור' אלעזר אומר מפני לומדיה עומדין, מפניה לא כל שכן. וכין דמק"ו קאתי משוינן ליה כחכם ולא משוינן ליה יתיר מחכם

3) תלמוד בבלי מסכת מכות דף כב עמוד ב

אמר רבא: כמה טפשי שאר אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בס"ת כתיב ארבעים, ואתו רבנן בצרו חדא

4A) תוספות הרא"ש מסכת קידושין דף לג עמוד ב

מפני לומדיה עומדים מפניה לא כ"ש. וא"ת והא בפ' בתרא דמכות קא עביד ק"ו איפכא דקאמר כמה טפשי הני אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי גברא רבא, וי"ל דלעולם ס"ת עדיפא אלא ה"פ התם טפשי נינהו דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי גברא רבא דס"ת גופי' לא ידעינן אלא מק"ו דגברא רבא

4B) בית הבחירה למאירי מסכת קידושין דף לג עמוד ב

ומה שאמרו במסכת מכות כמה טפשי הני דקיימי מפני ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה שהרי אמרה תורה ארבעים יכנו והם דרשו ארבעים חסר אחת לא שיהא תלמיד תכם גדול ממנה אלא כר פירושו הואיל והם יודעים את התורה כל כר שמתוך מה שהם דורשים בה נראים כסותרים דבריהם ודאי ראוי לעמוד מפניהם

4C) ר"ן על הרי"ף מסכת קידושין דף יד עמוד ב

ומה מפני לומדיה עומדין מפניה לא כל שכן. והא דאמרינן במסכת מכות (דף כב ב) כמה טפשי הני אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי גברא רבה לאו משום דעדיף גברא רבה מספר תורה דהא איפכא אמרי' הכא אלא לומר דכין שאלמלא הם היתה התורה כרוכה ומונחת ואינהו מפרשי לה כדאמרינן התם דהא באורייתא כתיב ארבעים יכנו ואתו רבנן ובצרי להו חזא כמה טפשי נינהו דלא סברי דכשם שראוי לעמוד מפני ספר תורה כך ראוי לעמוד מפני לומדיה

5A) ערוך לנר מסכת מכות דף כב עמוד ב

בגמרא כמה טפשי שאר אינשי. קשה לי טפשי ותו לא, תיפוק ליה דרשעים היו שעוברים על עשה שבתורה מפני שיבה תקום והדרת פני זקן, וכן אמרינן בקדושין (לג א) דתלמיד חכם שאינו עומד מפני רבו נקרא רשע. ואולי י"ל מכין דשם (לב ב) פליגי ת"ק וריה"ג ביניק וחכים אם צריך לעמוד מפניו. ועל זה קאמר אי לא קיימי מגברא רבה שאינו זקן וסברי כת"ק דזקן זקן ממש הוא, מכל מקום טפשי מאחר דקיימי מקמיה ספר תורה

מהרש"א חידושי אגדות מסכת מכות דף כב עמוד ב (58)

כמה טפשי כו'. רצה לומר שאר אינשי הם עמי הארץ שבזדים את התלמידי חכמים כדאמרינן פרק חלק כגון הני דאמרי מאי אהנו לן רבנן מעולם לא שרו לן עורבא כו' ופירש רש"י שם לא אמרו לן שום חידוש שלא מצינו בתורה עכ"ל ולהכי קיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה ואמר שהרי טפשי אינו דשפיר אהנו לן רבנן דאילו בספר תורה כתיב ארבעים ואתו רבנן בצרי חדא דאהני לן בהכי דאי לאו רבנן אפשר שימות הנלקה ע"י מכות ארבעים והשתא מ"ש פרק קמא דקדושין מלומדיה עומדין מפניה לא כל שכן הוא ודאי האמת אלא דהכי קאמר הכא כלפי הני אינשי דאמרי מאי אהנו לן רבנן

פני יהושע מסכת קידושין דף לג עמוד ב (59)

שם רבי חלקיה ורבי סימון ור"א אמרי מפני לומדיה עומדין מפניה לא כ"ש. ושמעתי מקשין כד הווינא טליא דהא בסוף מכות (דף כ"ב ע"ב) אמר רבא כמה טפשי הני אינשי דקיימי מקמי ס"ת ולא קיימי מקמי גברא רבה אלמא דגברא רבא עדיף והכא משמע איפכא ומתראין דהתם נמי הכי קאמר דהני טפשי דכיון דלא קיימי מקמי גברא רבה מנא להו דקיימי מקמי ס"ת. מיהו לישנא דתלמודא שם לא משמע הכי. והנראה לענ"ד דהכא לא איירי אלא בסתם חכם דאפ"ה חייבין לעמוד מפניהם ושפיר הו"ו ק"ו לס"ת משא"כ התם איירי בגברא רבה ממש שראוי לישב בסנהדרין דעדיף מס"ת כדמסיק דאתי רבנן ובצרי חדא

שו"ת יד אליהו סימן ד (59)

ולדידי קשה עוד קושיא גדולה למה אמר טיפשי הל"ל רשיעי דלא קיימי קמי גברא רבא דהוא ק"ו מס"ת וא"כ איך קיימי מפני ס"ת ולא מפני ת"ח ועוד דהא באמת מפורש בתורה מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ודרשו כו' ול"ל להביא ק"ו מתורה אף א"ל הוה ק"ו ת"ל מקרא ואין לך סיפשות ורשעות גדולה מזה ולמה תלה אותם בק"ו ועוד למה הביא הא דבצרי להו חדא ממלקות וכי זו בלבד ששינו ממה שכתב מפורש ודרשי להו בע"א ע"כ נלע"ד דאמת התורה עצמה עדיף מת"ח ע"כ למדו בק"ו מת"ח דהא אי לאו תורה לא היה ג"כ מעלת לומדיה אבל באמת מעלת התורה היא תורה שבכתב ומעלת לומדיה היא תורה שבע"פ ומפני שניהם צריך לעמוד והני טיפשי ס"ל דמפני דס"ת מלמד בק"ו מת"ח ש"מ דעדיף תורה שבכתב מתורה שבע"פ על כן מניחים כבוד ת"ח ואוחזים כבוד ס"ת טפי והולכים למקום שיכולים לקיים קימה לפני ס"ת ולא קימה לפני ת"ח לפי סברתם ובאמת היכי דסתרי אהדדי דהיינו שאינו יכול לקיים שניהם אז י"ל דכבוד תורה שבע"פ דהיינו ת"ח עדיף משום האי טעמא גופא משום דקיל טפי צריכים חזוק טפי וכן מצינו הרבה בזה והני טיפשי לא ס"ל הכי אך ס"ל הואיל דס"ת עדיף מת"ח ע"כ בוחרים יותר במצות קימה דס"ת מקימה דת"ח אבל לא רשיעי וננהו ח"ו כי כל זה אינו להיזר מצוה בעלמא והרשות באמת לעשות איזה שירצה וכ"ז הוא רק מדת חסידות ולפ"ז הכלל העולה מזה דכבוד ס"ת עדיף והק"ו שלמדו מת"ח אתי שפיר נמצא דצריך לעמוד מפני ס"ת אף בשעה שהוא לומד בק"ו זה מפני לומדיה עומדים אף בשעה שהיושב עוסק בתורה ק"ו מפניה אבל א"ל דק"ו שאמרו בגמרא היא כדעת ר' אליעזר דס"ל שם דאין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו בשעה שעוסק בתורה משום דכלום תורה עומדת מפני לומדיה משמע דס"ל דתורה עדיף מת"ח ומ"ש במכות דאתו רבנן ובצרי כו' האי ס"ל כאביי דהכא דפליג אר' אלעזר ולייט למאן דציית לה וא"כ י"ל דס"ל לאביי דלומדים עדיף מתורה ומ"ה פליג אר' אלעזר זה אינו דא"כ לא מצאנו ידיו "ורגלינו" בבה"מ כו' למה פסקו בסי' רפ"ב דצריך לעמוד מפני ס"ת בק"ו מת"ח דלפ"ז אתי האי ק"ו כר"א ובסי' רמ"ד פסקו להא דאביי דצריך לעמוד בפני ת"ח בשעה שעוסק בתורה וקשיא הלכתא אלא ע"כ צ"ל דגם אביי ס"ל האי ק"ו ומוכח כן מדלא פליג אק"ו שם רק אדר' אלעזר ש"מ דלא תלוי הא דר' אלעזר בהא דא' ק"ו דמשמע דק"ו אתיא ככ"ע

פתחי תשובה על שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפב סעיף ב (6)

חייב לעמוד - עיין בתשובת יד אליהו סימן ד' שכתב דאפילו אם עוסק בתורה חייב לעמוד מקמי ס"ת דהא עיקר דין העמידה למדו בגמרא מק"ו מפני לומדיה עומדים מפניה לא כ"ש והרי לעיל סימן רמ"ד ס"א איתא דצריך לעמוד מפני ת"ח אפילו בשעת לימוד א"כ אם הס"ת עדיף פשיטא דיש לעמוד מפניה אפילו בשעת לימוד

יד המלך הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק י הלכה ט (7)

אמנם הא דכתב רבינו כשהוא מהלך זה לא מוזכר בגמ'. ורבינו כתב כן מסברא דנפשיה. דכיון דכל קימה מקמיה ס"ת לא ידעינו רק מקימה דקמיה ת"ח, וכשרואה ס"ת עומד או מונח במקום אחד הוי כמו אם ראה ת"ח יושב במקומו. ובאמת לא מצינו גם קימה לפני ת"ח ומשיא ואב"ד רק כשרואין אותו הולכין לפניהם, אבל כשאחד יושב ורואה את הת"ח עומד במקום אחד אף בתור ד' אמותיו אינו חייב לעמוד מפניו.

והנה בפרק בתרא דמכות דף כ"ב [ע"ב] קאמר שם הגמ' כמה טפשי הני דקיימי מפני ס"ת ולא קיימי מפני ת"ח. וזה הוא היפך הק"ו דעביד הגמ' בפ"ק דקידושין. והנראה לי בזה דהנה על כרחך כוננת הגמרא בפרק בתרא דמכות הוא על הני טפשי אשר לא ידעו ולא יבינו כלל מחויב עשה זו דקימה בפני הת"ח, דאי לא תימא הכי איך קרא הגמ' אותם טפשי בשביל שהחשיבו יותר לכבוד [ספר] תורה מכבוד ת"ח ואינם עומדים מפני ת"ח, והלא בזה שאינם קמים לפני ת"ח עוברים בשאט נפש על עשה דאורייתא, ואין זה טפשות רק שרירות וזדון לב אשר השיאו לכך. אלא ודאי דהגמ' מיירי ממחוסרי ידיעה אשר לא ידעו כלל מעשה דקימה בפני ת"ח, ואנוסים המה בכל קיום עיקר עשה זו, רק דמדעת עצמם המה יחשיבו לכבוד התורה כל כך עד שקמים בפניה, ויקילו בכבוד ת"ח כאשר ידמו בנפשותם כי המה בני אדם בשר ודם כמותם, ואין להם יתרון במעלת לימוד התורה אשר בהם מבני אדם זולתם. ולכן קראה להם הגמ' טפשים, דאף דאין להם דעת תורה והם אנוסים בקיום חייב עשה המוטל עליהם מן התורה, מ"מ כיון שיש להם עכ"פ דעת עצמם דהיא דעת נוטה לעמוד מפני ס"ת מפני חשיבותה, ביותר היה להם [להבין] זאת מדעת עצמם לעמוד בפני הת"ח, דהא תועלת הת"ח לעמי הארץ הוא הרבה יותר מן הס"ת בעצמה, דדברים שבכתב בלי הקבלה המקובל ביד הוגיה ולומדיה אין לה מצד עצמם שום פירוש וכוונה כלל. ומייתי הגמ' [שם] דוגמה של גודל כח הקבלה, דהא כתיב בתורה [דברים כה, ג] ארבעים יכנו, ואתו רבנו ובצרי להו חדא, ואם היה מקיים עשה זו ככתבה וכלשונה האמור בתורה והיה מלקוהו ארבעים היה עובר על לאו דלא יוסיף להכותו [שם], דהרי באמת לפי הקבלה אינו רשאי להכותו יותר מל"ט מלקות, וכמו כן הוא בכל התורה שבכתב רובה ככולה דאי אפשר [לה] להתקיים כלל בלתי התורה שבע"פ אשר היא מקובלת ביד החכמים מדור דור עד משה רבינו ע"ה והנה כל החשיבות הזה של הת"ח יותר מהס"ת הוא דוקא אל הע"ה עפ"י דעת נוטה שלהם, אבל התורה בעצמותה באמיתת מעלתה יקרה הרבה מהת"ח, והת"ח בעצמם אשר יודעים חין ערכה פרושיה וטעמיה המה אינם מצריכים רק להתורה בעצמותה, ולכן להת"ח בעצמם מאוד יקרה בעיניהם כבוד התורה הרבה יותר מכבוד עצמן, וכל הכבוד שלהם אינם רק מצדה במה שלומדים ומקיימים אותה, וכמאמרם ז"ל [פסחים סח, ב] אי לאו האי יומא דקא גרם כמה יוסף איכא בשוקא והנה לפי הצעה זו הנה דיעות בני אדם חלוקים זה מזה, כי לפי דעת התורה אשר היא מסורה בידי החכמים עפ"י אמיתות כל הענינים כאשר המה, יקרה הרבה מאוד ערך התורה מערך החכמים בעצמם, אבל עפ"י דעת נוטה המסורה להמוון מחויב להיות ערך כבוד החכמים יותר יקר בעיניהם מערך התורה עצמה, כי המה צריכים אל החכמים יותר מאשר הם צריכים אל התורה בעצמה ועפ"י מיושב משה"ק דבפ"ק דקידושין דקאי הבעיא של הגמרא לפי דעת התורה דהאיר הוא הדין באמת אם צריכים לעמוד בפני ס"ת או לא, וע"ז שפיר פשיט מק"ו דאם מפני ת"ח עומדין מפני ס"ת לא כ"ש, שהרי באמת כבוד התורה עדיף הרבה מכבוד ת"ח, וק"ו שמחויב לעמוד בפניה בעצמה, אבל התם במכות קאי מאמר הגמ' על דעת נוטה של ההמוון, וכמו שאמרו [שם] כמה טפשי אינשי, דלשונו זה בעצמו הוא לשון נקלה, כי לא ידעו ולא יבינו חייב העשה האמור בתורה בענין קימה והידור, או שמפרשים הקרא כפשוטו על הזקן והשיבה ממש, בעבור שאין בידם הקבלה ותורה שבע"פ, ואין להם דעת תורה בענין כבוד התורה ולומדיה רק דעת נוטה לבד, ואם עפ"י דעת נוטה זאת יקומו בפני ס"ת ולא בפני ת"ח אזי המה טפשים, ואין להם לב לדעת כי תועלת החכמים ולומדי התורה לפקוח עיניהם העיורות הוא מוכרח להם יותר מהס"ת בעצמה, ועפ"י דעת נוטה שלהם היה להם לעמוד בפני הת"ח יותר מבפני הס"ת.

משנה ברורה סימן קמו ס"ק יז (8)

א"צ לעמוד וכו' - ואפילו העומדים על הבימה דא"צ לעמוד מפני ס"ת אלא כשאדם נושאה אבל כשמונחת במקומה א"צ [עיין בריש סימן קמ"א דדוקא הקורא והעולה לתורה צריכין לעמוד] וכן אפילו כשאחד תופסה בידו כגון בעת שקורין ההפטרה כיון שהוא יושב במקומו א"צ לעמוד לפניו אפילו הם בתוך ד"א שלה על הבימה. ודע דבעת שנושאים אותה חייב לעמוד לפניו עד שתתכסה מעיניו או עד שיגיענו המוליכה למקומה ואפי' סמיכה על איזה דבר אסור דסמיכה כשיביה

טור יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפב (9)

חייב אדם לנהוג כבוד גדול בס"ת ומצוה לייחד לו מקום ולכבד אותו המקום ולהדרו ביותר ולא יחזיר אחריו לס"ת אא"כ גבוה ממנו י' טפחים אלא ישחה לפניו בכובד ראש ובאימה ובריאה ובפחד שהוא העד הנאמן על כל באי עולם שנאמר (דברים לא) והיה שם בך לעד ויכבדנו לפי כחו. הרואה אותו כשהוא מהלך חייב לעמוד לפניו ויהיו הכל עומדים עד שיעבור זה שמוליכו ויגיענו למקומו או עד שיתכסה מעיניהם

רמב"ם הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק י (10A)

כל הרואה ספר תורה כשהוא מהלך חייב לעמוד מפניו, ויהיו הכל עומדים עד שיעמוד זה שהוא מהלך בו כשיגיענו למקומו או עד שיתכסה מעיניהם ואח"כ יהיו מותרין לישב

כסף משנה הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק י הלכה ט (10B)

וכתב רבינו עד שיעמוד זה שהוא מהלך בו כשיגיענו למקומו כלומר דאי עומד לפוש דינו כמהלך מאתר שאינו עומד: דדר קבע

שולחן ערוך יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפב סעיף ב (11)

הרואה ס"ת כשהוא מהלך חייב לעמוד לפניו, ויהיו הכל עומדים עד שיעמוד זה שמוליכו ויגיענו למקומו או עד שיתכסה מעיניהם. הגה: אבל לפני חומשים שלנו אין צריכים לעמוד (ב"י בשם הרמב"ם). ויש מחמירים (רשב"א סי' קמ"ד

טור אורח חיים הלכות קריאת ספר תורה סימן קמו (12A)

כתב רב שר שלום ס"ת בין כשמוציאים אותו בין כשמחזירים אותו למקומו עומדים מפניו לאלתר ויושבין לאלתר

בית יוסף אורח חיים סימן קמו (12B)

כתב רב שר שלום ס"ת בין כשמוציאים אותו בין כשמחזירים אותו וכו'. גם בעל המנהיג (עמ' קנח) כתב דברי רב שר שלום וכתב ואתם שעומדים בפניו משעת הוצאה עד שעת חזרה טועים בהאי קרא דכתיב וכפתחו עמדו כל העם ואינו אלא לשון שתיקה כדאיתא בפרק ואלו נאמרין (סוטה לט.) כיון שנפתח ס"ת אסור לספר אפילו בדבר הלכה שנאמר (נחמיה ח ה) וכפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה שנאמר (איוב לב טז) והוחלתי כי לא ידברתי כי עמדו לא ענו עוד

ב"ח אורח חיים סימן קמו (12C)

כתב רב שר שלום וכו'. פירוש דאין צריך לעמוד כל אותו הזמן דמשעת הוצאה עד לבסוף כשעוניו הציבור יהא שמה רבא אחר קריאת ס"ת אלא צריך לעמוד משעת הוצאה עד שיוליכנו למקומו על הבימה כדאיתא בקידושין (לג ב) מפני לומדיה עומדין מפניה לא כל שכן ואחר כך יושבין וחוזרין ועומדין כשמחזירין אותו למקומו וכך היא כוונת בעל המנהיג שהביא בית יוסף

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לג עמוד ב (13A)

א"ר אייבו אמר ר' ינאי אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית. כדי שלא יהיה כבודו מרובה מכבוד שמים. מיתיבי, ר' שמעון בן אלעזר אומר: מנין לזקן שלא יטריח? ת"ל: זקן ויראת; ואי אמרת שחרית וערבית בלבד, אמאי לא ניסרח? חיובא הוא! אלא לאו כולי יומא! לא, לעולם שחרית וערבית בלבד, ואפ"ה כמה דאפשר ליה לא ניסרח

תוספות מסכת קידושין דף לג עמוד ב (13B)

אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית - תימה למה איקפיד רבא לעיל שמא קמו מפניו שחרית וערבית ולא אדעתיה ונראה לפרש דדין זה אינו נוהג אלא באותם הדרין בבית הרב דמסתמא עמדו שחרית וערבית אבל תלמידים אחרים חייבין לעמוד אפי' מאה פעמים ביום שמא יראה אחר ויחשדם ואפילו אותם שדרין בבית הרב נמי אם באו פנים חדשות צריכין לעמוד

שולחן ערוך יורה דעה הלכות כבוד רבו ותלמיד חכם סימן רמב סעיף טז (14)

הגה: "א דאין אדם חייב לעמוד לפני רבו, רק שחרית וערבית. (טור בשם הרמב"ם). ודוקא בבית הרב, אבל בפני אחרים שאין יודעים שעמד לפניו, חייב לעמוד. (ב"י בשם התוס' ומרדכי בשם ר"י וע"פ

שו"ת בצל החכמה חלק ה סימן קלט (15)

מה שנהגו בשמחת תורה בעת ההקפות כשהס"ת בחוץ ורוקדין עמה, דמעיקר הדין קי"ל בשו"ע יו"ד סי' רפ"ב, הרואה ס"ת מהלך חייב לעמוד מפניו, ולמעשה אנחנו רואים שכמעט כל הצבור מקיל בכל זה, כי כאשר מתעייפין מהריקוד מתיישבים ואעפ"י שהס"ת בחוץ ומהלך ולפי פשוטו זה נגד דין הש"ס והשו"ע

איתא בסוגיא דקדושין (ל"ג סוע"א) אר"א אר"י אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית כדי שלא יהא כבודו גדול מכבוד שמים ע"כ. וברמ"א יו"ד (סי' רמ"ב סעי' ט"ז) כ' י"א דאין אדם חייב לעמוד לפני רבו רק שחרית וערבית ודוקא בבית הרב אבל בפני אחרים שאין יודעים שעמד לפניו חייב לעמוד ע"כ. ולהאמור (לעיל אות א) גם בפני ס"ת אינו חייב לעמוד רק שחרית וערבית ועכ"פ בביהכ"ס ובביהמ"ד ר' שהם לגבי ס"ת כבית הרב לגבי התלמיד ואין לומר דדוקא ברבו שייך לומר שאינו רשאי לעמוד בפניו אלא שחרית וערבית, ומטעמא שלא יהא כבודו מרובה מכבוד שמים, משא"כ ס"ת דקוב"ה ואורייתא חד הוא, וכל כבוד התורה אינו אלא כבוד שמים שפיר חייב לעמוד מפניו כל פעם שרואהו כמו שחייב לעמוד כל פעם שמקבל פני השכינה. זה אינו דא"כ כי קמבעי"ל (קדושין ל"ג ב') מהו לעמוד בפני ס"ת, הול"ל דחייב משום דכבודו כבוד השכינה, א"ו דטעם זה ליתא ואין ללמוד כבוד ס"ת לעמוד בפניו אלא מכבוד לומדי, וא"כ לא עדיף מכבוד לומדי שאינו חייב לעמוד בפניהם אלא שחרית וערבית כגלענ"ד וכו' בס"ד

אמנם יש לעיין ממש"כ הטור או"ח (סי' קמ"ו) בשם רב שר שלום, ס"ת בין כשמוציאין אותו בין כשמחזירין אותו למקומו עומדים מפניו לאלתר וכו' עכ"ל. ועיי' בב"ח שם, שצריך לעמוד משעת הוצאה שיוליכנו למקומו על הבימה וכו' ואח"כ יושבין וחוזרין ועומדין כשמחזירין אותו למקומו וכו' עכ"ל. הרי שעומד מפני הס"ת שתי פעמים. ואם יש קרה"ת גם במנחה עומד ג"כ פעמיים, הרי ד' פעמים ביום והמסתבר לענ"ד בס"ד דגם ברבו כה"ג חייב לעמוד מפניו שתי פעמים בשחרית ושתי פעמים בערבית ואפ"י יותר, וכגון שרבו הולך שחרית אחר התפלה מבהכ"ס לביתו, וראהו תלמידו ועמד מפניו. שוב באמצע הדרך ישב לו רבו או שנעמד - לא כדי לפוש, אלא - לאיזה צורך, ונתיישב גם התלמיד, שוב כאשר יקום רבו להמשיך דרכו, מסתבר שחייב התלמיד לעמוד מפניו עוד פעם וכן אפי' כמה פעמים עד שיתכסה רבו מעיניו או עד שיגיע לביתו שהוא סוף דרכו שהרי לא אמרו, שאין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו אלא פעם אחת שחרית ופעם אחרת ערבית, אלא, אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו אלא "שחרית וערבית".

ויראה כי שחרית וערבית משכח"ל שחייב לעמוד מפניו כמה פעמים וכגון בהר דלעיל, דההליכה מביהכנ"ס לביתו
 ענין אחד הוא, ומיד כאשר ראה אותו תלמידו נתחייב לעמוד מפניו עד שיתכסה מעינו או עד שיגיע רבו לביתו, לכן
 גם אם עמד רבו באמצע הדרך או ישב לא פקע מתלמידו החיוב שחל עליו מעיקרא יתר על כך הרי בגמרא יהיב
 טעמא למה שאמרו שאין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית, "כדי שלא יהא כבוד רבו גדול מכבוד
 שמים", והיינו כבוד שמים בקריאת שמע שחרית וערבית, וא"כ כשם שהדבר פשוט לענין ק"ש שאם הפסיק באמצע
 קריאתו לשאלית שלום, לקדיש וקדושה או מחמת אונס, שמיד אחר ההפסק חייב להמשיך לגמור קריאתו. ואפי'
 הפסיק מחמת אונס באמצע קריאת פסוק שמע ישראל, חובה עליו לחזור ולקרואו אחר שיעבור האונס. וממילא
 שכך הדבר גם בנוגע לכבוד רבו. שאם רבו עובר ממקום למקום, ומיד כאשר ראהו עמד מפניו כדין, ואמנם עד שלא
 נתכסה קומת רבו ממנו ישב לו רבו באמצע הדרך לאיזה צורך ונפסקה עי"כ מצות עמידה מפניו, מסתבר כי כאשר
 יקום רבו אח"כ להמשיך דרכו שחייב תלמידו לחזור ולקום מפניו כיון שכל אותה הליכה ענין אחד הוא וכבר נתחייב
 לעמוד מפניו עד שיגיע למקומו. ולא יהי' עי"כ כבודו גדול מכבוד שמים, שהרי גם בכבוד שמים אם הפסיק באמצע,
 מיד כאשר תעבור סיבת הפסק חייב הוא להמשיך בכבוד שמים שחלה עליו בתחילה. - רק אם כבר הגיע לביתו
 ושוב אח"כ יצא עוד פעם מביתו, אז לא יצטרך תלמידו לעמוד מפניו, כי זה בודאי ענין אחר ומעיקרא לא חלה עליו
 חיובא בזה. מעתה אם נאמר דהוצאת ס"ת לקריאה והחזרתו לארוה"ק ענין אחד הוא וכן מסתבר שהרי מעיקרא
 על דעת להחזירו הוציאו, יתיישב לנכון דינו של הרב שר שלום ובעל המנהיג (אות ג'), דאם כי עמד כבר מפני
 הס"ת כשהוציאו אותו מארוה"ק, ובשעת קריאה"ת הופסקה חובת עמידה זו וכדכתב בשם להדיא "ואח"כ יושבין",
 אפי"ה כאשר מחזירין את הס"ת למקומו אחר הקריאה חייבין לחזור ולעמוד מפניו, שהרי גם ברבו חייב לחזור
 להמבואר בשמחת תורה שעושיין שבע הקפות לבימה וכל הקפה הוא ולקום מפניו אחר שעברה סיבת ההפסקה
 ענין בפני עצמו. וכאשר נעמדים בסוף כל הקפה הוא לאות כי כבר נגמרה אותה הקפה. נמצא בסוף הקפה ראשונה
 וכן בסוף כל הקפה כאשר המחזיק את הס"ת נעמד לשם כך, מותר לצבור הנמצאים שם לשבת. וממילא כאשר
 יתחילו אח"כ להקיף פעם נוספת אין כבר חובה על הצבור לחזור ולעמוד. כשם שאין חובה על התלמיד לחזור
 ולעמוד מפני רבו בכה"ג כמבואר ברמ"א שהזכרתי לעיל ואם כי כמדומה שמהגין לעמוד מפני ס"ת כמה פעמים
 ביום כל פעם שרואהו, הי"ט לפי שגם לגבי רבו דעת הרבה פוסקים שחייב לעמוד מפניו כל פעם שרואהו ואפי'
 מאה פעמים ביום כלעיל, וגם לדעת הרמ"א אם כי אין חיוב אין גם איסור בדבר, וממילא שכן הוא גם בנוגע
 לעמידה מפני ס"ת. ומ"מ מעיקר הדין לפי פסקו של הרמ"א הנ"ל אין חובה לעמוד מסוף הקפה הראשונה ואילך
 כלעיל לכן כאשר מתעייפים מן הריקוד שפיר מתיישבים כעיקר הדין. והנח להם לישראל אעפ"י שאינם נביאים בני
 נביאים הם. עוד הרהרתי לומר דדוקא במוליד ס"ת להגיע לאיזה מקום מיוחד בשביל איזה צורך צריכין לעמוד
 מפניו כל זמן שזה מוליכו עד שיגיעו למקומו. אבל במוליד את הס"ת ואין בדעתו להוליכו לאיזה מקום יעד, אלא
 מסתובב עמו סחור סחור ואינו מתרחק ממקום הסיבוב כלל. נחשב כל שטח הסיבוב כמקומו, ונמצא הו"ל כעומד
 במקומו שאין צריכין לעמוד מפניו. - ומתורצת גם בזה מנהגם של אלה המתיישבים אחר שהתעייפו מהריקודים
 בעת ההקפות בשמח"ת. בספר שלחן הטהור להגה"ק מהרי"א מקומארנא זצ"ל לשו"ע או"ח (סי' קמח - קמט סעי'
 ב') כתב, ובש"ת בעת הקפות נהגו לישוב ואין נכון "כל כך" עכ"ל. הרי שאינו פוסל את המנהג בהחלט, אלא שאינו
 נכון "כל כך", על כן כתבתי את הנלענ"ד ללמד קצת זכות על הנוהגים כן ומ"מ נלענ"ד בס"ד, כי בעת שמחזירין את
 ספרי התורה לארוה"ק אחר ההקפות, חייבים לחזור ולעמוד מפניהם, כי כאמור הוצאת הס"ת מארוה"ק והחזרתו
 לשם אחר הקריאה שייכי אהדי וענין אחד הוא, וה"ה במ"ד שהרי כשהוציאתם מארוה"ק קודם ההקפות על דעת
 להחזירם לשם הוציאתם, לכן אף שהפסיק בינתיים בהקפות ואז הי' רשאי לשבת עכ"פ מהקפה שני' ואילך, עכ"ז
 כאשר עברה סיבת ההפסקה, חזרה חיוב העמידה למקומה כלעיל, ואשר חקר מעכ"ת שליט"א בחדר שנמצאים בו
 שלחנות גבוהים י' טפחים ורחבים ארבעה, אם הם חולקים רשות בתוך החדר לענין שיהא מותר לשבת מאחורי
 השלחנות גם אם רואה את הס"ת כשמוליכין אותו בעברו השני של השלחן באותו חדר, או דילמא גם היכי שבדיני
 רשויות הוי רשות אחר, במה שנוגע לכבודו של הס"ת לא מהני חילוק רשות באותו חדר מאחר והוא רואה את
 הס"ת כשמוליכין אותו עכ"ת ד'. - נראה שדין זה מבואר בשו"ע י"ד (סי' רמ"ב סעי' י"ח בהגה) שכל, ואפי' כשהס"ת
 על הבימה אין צבור שבביהכנ"ס צריכים לעמוד דהספר ברשות אחרת. ומ"מ אין להתיר זה ביושב מאחורי
 שלחנות דיון שהם טבלא ע"ג רגלים, כיון שאין להם מחיצות גם אם יש מפה פרוסה עליהם והיא משולשלת עד
 לקרקע, דאין זו אלא מחיצה ארעית כמובן.

16 ערוך השולחן יורה דעה הלכות ספר תורה סימן רפב

הרואה ס"ת כשהוא מהלך חייב לעמוד מפניו כלומר בין כשהוא יושב צריך לעמוד בין כשהוא הולך והס"ת עובר לפניו צריך לעמוד עד שהס"ת עוברת וכשהוא יושב ועומד מפני הס"ת לא יושב עד שיעמוד זה שמוליכו ויגיע הס"ת למקומו אבל כשעומד לנוח אין זה עמידה או עד שיתכסה הנושא הס"ת מעיניהם ומפני ס"ת פסולה א"צ לעמוד וכן מפני חומשים וגמ' ורק בס"ת הכתובה כדן על קלף כשר ונכתבה לשם קדושת ס"ת ואין בה טעויות והיא כנתינתה מסיני חייבים לעמוד ומפני נביאים אף שכתובים כהלכתם על קלף ולשמה וכן מפני חמש מגילות אין חייבין לעמוד ואע"פ שקדושים הם מ"מ הכבוד הזה הוא רק לתורה בלבד ויש לי מקום ספק בשמחת תורה בעת ההקפות שנוטלים כל הס"ת מההיכל ואין מחזירין אותם עד אחר גמר כל ההקפות ורק מתחלפין מיד ליד ולכאורה אסור לישב עד שמחזירין אותו להיכל ולא נהגו כן וגם טירחא גדולה היא שלפעמים שוהין כשני שעות ונלע"ד דבעת שמסבבין עם הס"ת סביב הבימה מחוייבים לעמוד דזהו כמו שהס"ת עוברת אבל בין סיבוב לסיבוב כשמחזיקין הס"ת בידיהם א"צ לעמוד דאז הוה כס"ת על מקומה דכשהיא על מקומה במנוחה וודאי שא"צ לעמוד מפניה

17א שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שסב סעיף ה

בכל עושים מחיצה ואפי' באנשים שעומדים זה אצל זה בפחות מג', ואפי' כשהם מהלכים חשובים מחיצה וביניהם רה"י: והוא שלא ידעו שהועמדו לשם מחיצה; ואפילו אחת מהם יודע, אסור. ואפי' אם לא הודיעם שעושה מחיצה עתה, אם קרוב הדבר שידעו, כגון שעשה מהם מחיצה פעם אחת לא יעשה מהם מחיצה עוד

17ב משנה ברורה על שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שסב סעיף ה

(חשובים מחיצה וביניהם רה"י - וכגון שהיו מוקפים מארבעה רוחות ומחיצה גמורה היא ומועלת אפילו בר"ה ועיין לקמן ס"ז בהג"ה. וה"ה דמחיצה כזו [כא] הוי הפסק לענין לדבר ד"ת נגד מקום שאינו נקי

17ג שער הצינן סימן שסב ס"ק כא

פשוט דבזה מועיל אפילו ידעו שהעמידם לשם מחיצה

18 שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שסב סעיף ז

הגה: ואין לעשות מחיצה של בני אדם רק בשעת הצורך ובשעת הדחק. ואם שכח דבר אחד ברשות הרבים, יותר עדיף להוליך שם תינוקות שיביאו הדבר בלא מחיצה מלעשות מחיצה של בני אדם ושיביאנו גדול (ב"י בשם שבולי (הלקט סמ"ג וס"ה).

ולמעשה כשהס"ת עומד בין הקפה להקפה וכדומה, נראה פשוט להקל, אבל בחלש ומיקל גם כשמסתובבים בהקפות אחרי שעמד, נראה שיש לו על מה לסמוך, וגם אי נימא שחייבין לכבד כל הזמן. מ"מ יש לומר שמצות כיבוד כפי כחו ולא יותר, ויש להקל באדם חלש ועמד כפי כחו עד שנחלש דאין צריך יותר לעמוד, ויצא בזה כבר מצות כיבוד ס"ת.

ויש מקילין במקום שרוקדים סביב הס"ת, דמחיצת אנשים הוי מחיצה כמבואר בעירובין דף מ"ד.

ואף שאין עושין מחיצה להתיר לדעת כמבואר בעירובין דף מ"ד, ע"ש, הכא בשרוקדים אין המטרה לעשות מחיצה שפיר מועיל למחיצה וכמ"ש.

בש"ע יו"ד (רס"ב) מפורש שאם רואה ס"ת כשהוא מהלך על ידי אדם הנושא חייב לעמוד לפניו וכוה"ל: ויהיו הכל עומדים לפניו עד שיעמוד והשמחלך בו כשיגיענו למקומו" ואם כן אסור לשבת בשעת ההקפות כשס"ת מסתובבים מסביבו, אבל בעה"ש שם מביא שבשמחת תורה יש שנהגו להקל, ומסיק שבין הקפה להקפה דוקא יכול לישב דנחשב שהנושא עומד במקומו על הבימה, אבל בלאו הכי אינו מיקל.

ואני לא מצאתי מנא לן ד"ז, ואף שחייבין לעמוד לכבד הס"ת כשעובר דרכו עד שנת. היינו כשהולך, אבל כשמסבב וחוזר פעם אחר פעם וכבר כיבד ועמד אינו מוכח שחייב לחזור ולעמוד כל הזמן שהולך כיון שאינו עומד לנוח רק לחזור, לא מצינו חיוב עמידה בלי שיעור כל הזמן. ודי בפעם ראשונה כשסובב וחוזר למקומו, וכעין זה צ"ב גם ברבו. מוכח שעומד עד שמגיע למקומו אם חייב כשמסבב חולך או לא. (אמנם רבינו החו"א זצ"ל לא רצה לשבת כשמקיפים בס"ת, וכשהיה עיף ישב עם ס"ת דוקא ואפשר דהוא מחסידותו ולא מדינא).

19
מחיצה
יהנהגו
ה"ב ס"ה